

Kratkočasno berilo.

Abd-el-Kader in arabski konj.

V nekem francozkem časniku se bere mično pismo dobro znanega arabskega emira Abd-el-Kadra, ki ga je zastran arabskih kónj pisal generalu Daumas-u, ki ga je o tem vprašal marsikaj. Čeravno je pismo to pisano popolnoma v priličnem duhu tistega jezika, ki se govori v jutrovih deželah in kateri je vès razločen od vseh družih jezikov, je vendar vse, kar Abd-el-Kader govori o naturoznanstvu arabskega konja popolnoma resnično; kar pa se tiče zgodovinskih reči, se opira vse le na pripovedke in zato naj jih vzamemo tudi mi. Na vsako stran je pismo tako mikavno, da ga bodo tudi naši bravci radi brali. Posnamemo tedaj nekoliko verstic iz tega pisma.

Pismo ima sledeči nadpis:

„Čast in hvala edinemu Bogu! Njemu, ki na vse veke ostane nespreneljiv med vsemi prekucijami sveta.“

Potem se začne pismo tako-le:

„Našemu prijatlu, generalu Daumas-u!“

„Blagor Ti bodi in milost in blagoslov Božji, od mene pisatelja, od moje matere, njenih otrok in vseh žlahtnikov mojih.“

„In potem: Tvoje vprašanja sem bral in Ti odgovorim na-nje tako-le.“

„Zvediti želiš od mene: od kod izvira arabski konj? pa Ti si kakor razpokljina zemlje, ktera je po solčnih žarkih ovenela in ktere tudi še tako močen dež napiti ne more.“

„Vendar Ti hočem, kolikor morem, žejo ugasiti in tedaj s Tabo k izvirku studenca stopiti.“

„Vedi tedaj, da pri nas je ta misel, da Bog je konja ustvaril iz vetra, kakor je Adama ustvaril iz persti.“

„Bog je konja ustvaril pred človekom. — Priča tega je, da človek je imenitniša stvar. Bog je človeku hotel vse dati, česar je potreboval.“

„Tudi je Bog konja ustvaril pred kobilu, ker on je žlahnejši kakor ona, pa tudi krepkeji in terdnejši je, zakaj Božja moč vselej ustvarja krepkejšo stvar najprej. Zato je Bog arabske konje ustvaril pred vsemi drugimi, ker so najžlahnejši med vsemi.“

Zgodovina arabskega konja razdeljuje Abd-el-Kader v čvetero velikih dôb: 1) od Adama do Izmaila, 2) od Izmaila do Salomona, 3) od Salomona do Mohameda, 4) od Mohameda do današnjega dné.

Največ za požlahnjenje in razširjenje arabskega konja je storil Mahomed. On je nekega dné stopil pred šotor svoj in tako-le govoril:

„Tisti, kdor konja za Božjo voljo redi in glešta, se šteje v versto tistih, kateri podnevi in ponoči na tihem in očitno Bogajme dajejo: Vsi njegovi grehi mu bojo odpušeni in nikoli ne bo serca njegovega kak strah prešinil.“

Na vprašanje: po katerih znamenjih se spozná žlahni konj? odgovarja imenitni mož tako-le:

„Konj čistega plemena ima tanke ustnice in tanek nosni hrustanec; nosnice so mu široke; glava je suha, da se ji vidijo žile; vrat nosi ponosno; griva mu je kakor svila, dlaka in koža kakor žlahno sukno; persi ima široke, člene močne, noge suhe, da se jim vidijo kite povsod. Zraven tega je žlahen konj pogumen in ponosen; svojega gospodarja ljubi in ne terpi, da bi ga kdo drug jezdil; dokler gospodar na njem sedi, se ne očedi pa tudi ne kihne ne. Čisto vodo pod seboj z nogami rad kalí; s svojim sluhom, duhom in vidom kakor tudi s svojo pametjo in urnostjo varuje gospodarja svojega sto in sto nesreč v vojski in na lovu. V boji se bojuje z njim vred in neutrudljivo sterpi vse nadloge.“

Pismo pa sklepa Abd-el-Kader ta-kole:

„Sedaj pa prosim Boga, naj Ti podeli srečo, ktera nikoli ne mine. Ohrani mi prijaznost svojo. Modri možje

našega naroda so rekli: „Bogastvo se utegne zgubiti in čast je le senca, ktera zginé, al pravi prijatelj je zaklad, kateri ostane.“

„Ta, kateri Ti te verstice piše z roko, ktero bo kadaj smert osušila, je prijatelj Tvoj, revež pred Bogom.“

Sid-el-Hadj, Abd-el-Kader,
Ben-Mahhyeddin.

Zgodovinske drobtinice.

Nekoliko imen z rimskih kamnov.

najdenih na zemlji starega Norika in Panonije, ktere še dandanašnji živijo med slovenskim ljudstvom.

Spisal Davorin Terstenjak.

Slavnoznani jezikoslovec Fr. Pott, profesor jezikoslovja na hallskem vseučelišču, je imenitno delo dal na svetlo pod naslovom: „Die Personennamen und ihre Entstehungsarten auch unter Berücksichtigung der Ortsnamen, — eine sprachliche Untersuchung, Leipzig 1853. V predgovoru teh bukev stran IX. piše, da v mertvih imenih je življenje, rekoč: „Im gewöhnlich todtgeglaubten Namen wohnt Leben; auch diese Wortgattung durchwallt lebendiger, wenn gleich oft in Schlummer versenkter und wie gebundener Geist. Nomina propria sind nicht sinnlos und nicht Kinder der uneingeschränkten Willkühr“ i. t. d. V tem spisu sledeče temelje posebno navaja, iz katerih izvira početek osebnih imen. Jaz hočem nekoliko takošnih imen primerjati, kolikor se ujemajo s pogodbami, ktere je slavni Pott za pravila postavil.

Pot piše na strani 337, da rodbinske in osebne imena so nastale tudi po drevesih, kakor: Eller = Olševski, Fichtner, Smrekar, Jelovšek, Dobnik, Hrastnik, Hrastovec itd.

Po drevesih, na priliko, nahajamo na štirskih rimskih kamnih žensko ime DERVA; primeri ime kneza lužičkih Sorbov Dervan (Fredegar c. 68), dalje po Serkunu posvečenem drevesu dubec, dobec možko ime: DVB-NISSVS*), in žensko: DVBNA. Dubnissus = Dubniš po obliki, kakor osebne imena: Jariš, Hertiš, Skoriš, Smodiš, Dubna po obliki, kakor: Radna, Verbna, Kertna, Babna itd.

Dobnikov, Dubnikov, Dubravecov in enacih iz besede dôb, dub, rojenih imen je sila dosti po Slovenskem. Da so stari Slovani po dubu imenovali svoje hčerke, pričuje ime hčeri kralja Boleslava leta 966: Dubravka. Dervani, Dervanjšaki so na Štirskem.

Thema je dhamba = novoslov. dôb — dub. Am, an se že v frižinskih spomenicah glasi kot u, primeri dalje historično ime korotanskega vojvoda: Borut iz Borant. Da je am = u, pričuje: sthamba = stub, zato imena gor: Stubnik, Stubica, ponemčene v Stübing, dalje: gambha, podbradek, = guba, goba, gubec, gobec polsk: gamba česk. huba, hubička. Primeri cerkvenoslov. lončica, palus, slovensk. Luče, imena muznatih krajev.

Osebne imena so tudi nastale, kakor Pott (str. 329) terdi, po krajnostih (Oertlichkeiten) kakor: Hinterberger, Podgoršek, Zahorski, Waldmann, Silvester, Silvanus, Silvina, Logar, Kobal, Kobale itd.

Po krajnostih ste imeni BONONIVS in BANONA = Silvanus, Silvana, od bon, eine grasreiche Wald-

*) Vse te imena so vzete iz sledečih bukev: 1. Muchar, röm. Norikum in „Gesch. der Steierm.“ po gosp. Knabelnovem berilu. 3) Ankershofen „Handbuch der Gesch. des Herzogthums Kärnten.“ 4) Eichhorn „Beiträge.“ Imena še danas živečih rodbin sem pa izpisal iz farnih kerstnih ali mertvaških bukev, tudi iz škofijskih šematizmov iz tako imenovanih „Seelenstandsprotokollov“ itd. Pis.